

Historický vývoj psychologie

Za kým chodili lidé, když ještě neexistovala psychologie?

Doplňte:.....

Definice psychologie:

Psychologie je.....

Starověk

Ve starověku se rozvíjela věda jako součást filosofie.

Duše – ve starověkém Egyptě, např. – duše je nesmrtelná, tělo smrtelné

Psychologie je chápána jako věda o duši.

Řecky **psyché = duše, logos = řád nebo věda, z toho vznikl pojem „psychologie“**

Filosofové, kteří se ve starověkém Řecku zabývali duší jsou například **Aristotelés a Platón**.

Středověk

Pojetí duše ovlivněno církví- jiné názory nepřipouštěla.

Duše je čistá x tělo nečisté.

Duše je nesmrtelná x tělo smrtelné.

O duši - zkoumání: **Svatý Augustin, Tomáš Akvinský**- říkají: Člověk a jeho rozum je nedokonalý ve srovnání s Bohem.

Novověk

Vliv církve slábne, pojem duše pomalu ustupuje, už není tak důležitý. **Řeší se spor, co je pro poznání skutečnosti důležitější, zda rozum, nebo smysly.**

René Descartes – francouzský filosof, 17. století

Tvrdil, že tělo je pouze dokonalý stroj-mechanismus a duše je podle něj ukrytá s šišince (epifyze).

„Myslím, tedy jsem“ je jeho slavná věta. To, že mohu říct, že myslím, přece dokazuje moji inteligenci.

Rozum je důležitý pro odhalení pravdy o světě.

John Locke -17.stol. anglický filosof

„Nic není v rozumu, co předtím nebylo ve smyslech“. Podle něj je důležitější smyslové poznání (zrakem, sluchem, čichem, chutí, hmatem) než rozum.

Poznání je možné pomocí smyslů, všechno se vkládá skrze smysly. „Člověk je při narození nepopsaná deska“. Tato deska se postupně popisuje pomocí poznání, které se získává skrze smysly.

Psychologie jako samostatná věda...

...vznikla v roce 1879, když Němec **Wilhelm Wundt** založil v Lipsku první psychologickou laboratoř.

V 19. století - Psychologie, aby se vyrovnala ostatním vědám, musela dělat experimenty, měření, používat fyziku apod. V té době byly za vědu považovány pouze vědy, které dělaly experimenty - v laboratoři měření, pokusy...

Psychologie podle Wundta: Zkoumá se vnímání, různé duševní pochody...

Měří se tep, puls, zrak, reakční časy, a tak dále... Cíle je všechno detailně, vědecky popsat a vepsat do „čísel“ a tabulek

Na počátku 20. století ...

...se psychologie v důsledku neshod dělí... vznikají různé psychologické směry.

Psychologické směry se liší v přístupu ke zkoumání člověka:

A) Přírodovědně zaměřené směry

Pohled na člověka jako na „vyššího živočicha“ podléhajícího přírodním zákonům.

Reflexologie – I.P. Pavlov (Rusko) – podmíněný a nepodmíněný reflex, pokusy na psech.

Psi:

1. když se jim podává jídlo – slintají: této vrozené reakci se říká nepodmíněný reflex
2. když pouze zazvoníte zvonkem, psi nijak nereagují
3. když zvoníte zvonkem (dlouhodobě a opakovaně) při podávání jídla psům
4. výsledek: pak jednou pouze zazvoníte a pes stejně slintá, i když mu nedáváte žádné jídlo. Tomu, že pes se naučí slintat na zvonění se říká **podmíněný reflex, který vznikl přes nepodmíněný, vrozený reflex.**

Pavlov přepokládal, že u člověka je to stejné: máme nějaké vrozené reflexy a učení (tím, že se nějaká situace mockrát opakuje) nám vznikají podmíněný reflex. O tom je podle reflexologie celá psychika.

Behaviorismus – navazuje na reflexologii.

Představitelé: Američané **J.B. Watson, F.B. Skinner**

Zkoumá vztah učení a odměn a trestů. Pokusy na krysách v labyrintu- zkoumání, co působí na jejich výkon. Jak budou reagovat na odměnu (sýr) ? Najdou příště správnou cestu rychleji! Jak budou reagovat na trest (elektrický výboj). Příště se této cestě vyhnou!

Ze začátku pokusy i na lidech - malý Artur a fobie z králíků. Dnes nepřijatelné.

„Osobnost je souhrn návyků, učení je vyšší forma podmíněného reflexu“

B) Humanisticky, celostně zaměřené směry

„Nám humanistickým psychologům je nemilé být psychology, jestliže je založena na tom, že považuje člověka za velkou bílou krysou nebo pomalý počítač“

Humanističtí psychologové odporují přírodovědné psychologii:

Člověk není jen „lepší zvíře“! Člověk není jen souhrn jednotlivých funkcí: zrak, čich, paměť...! Lidská psychika není jen S-R: podnět-reakce!

Člověk je jedinečná, složitá osobnost.

Důležité pro vývoj psychiky je prostředí, společnost...

Předchůdcem humanistické psychologie byl: **Gestaltismus**

Gestalt = německy tvar – tvarová psychologie

Tvrdí že „celek je víc než souhrn částí“. (Odporuje např. Wundtovu pojetí vědecké psychologie).

Německo – představitelé: Koffka, Wertheimer

Člověk je osobnost, jehož části jsou vzájemně propojeny a nelze je tedy zkoumat samostatně.

Humanistická psychologie

Důraz na seberealizaci, sebevyjádření člověka a objevení jeho pravé identity.

Představitelé: Abraham Maslow – americký psycholog, 50. léta 20. století .Vytvořil **hierarchii lidských potřeb**:

- a) Základní potřeby jsou stejné jako zvířecí: bezpečí, jídlo, pití, teplo. V tom se podobáme zvířatům.
- b) Vyšší potřeby: seberealizace, společenské uznání – to už jsou specifické lidské potřeby, zvířata je nemají.

Viktor Frankl – rakouský psycholog, po roce 1945 .Zkušenost z koncentračních táborů. Proč lidé páchají sebevraždu, když jim zdánlivě nic nechybí? A co naopak umožní přežít i v těch nejtěžších podmínkách?

Je to smysl – smysl života. **Nejvyšší lidská potřeba je „touha po smyslu“** . Člověk je bytost hledající smysl

Jeho směr - logoterapie = léčba smyslem, znovunalezení životního řádu.

C) Psychoanalýza a hlubinná psychologie

Zakladatelem byl **Sigmund Freud** – vídeňský lékař, konec 19. století.

Léčba hysterie pomocí hypnózy. Ovlivňování tělesna psychickými procesy- do té doby neslýchaná teorie.

Člověk - souboj pudů: sexuální pud a pud sebezáchovy. Freud kladl příliš velký důraz na sexualitu. Člověka určují i jiné okolnosti!

Hlubinná psychologie- předpokládá utajenou hlubší vrstvu - **nevědomí**, které skrytě ovlivňuje náš život, chování. Potlačené problematické zážitky (většinou sexuální povahy) mohou z nevědomí působit na naši psychiku – způsobí třeba i psychickou poruchu.

Léčba - uvědomit si tyto zážitky, přenést je do vědomí. Pomocí: hypnózy, vzpomínek, snů...

Jeho žáci Jung, Adler- nevěnoval už takovou pozornost sexualitě, založili vlastní psychologické školy a směry, které původní psychoanalýzu v lecčem poopravují.